



ADAVANE!

Oficala organo dil Ido-Societo Hispana



Mayo - Junio 2004 - idosocietohispana@yahoogroups.com - numero 3



**L' origino
dil shako**

**A r t i f i c a l a
i n t e l i g e n t e s o**

La Hinduismo



Adavane!

Numero 3. Mayo - junio 2004. Adavane! esas oficala organo dil Ido-Societo Hispana (Claveles 6, E-24400 Ponferrada, Hispania. idosocietohispana@yahoo.com). Editita en Hispania. Redakteri: La Direktanta Komitato dil I.S.H. Gratuita exemplero. Singla publikigita artiklo apartenas al autoro qua signatas olu.

Kunlaborez

Kunlaborez per sendar artikli en Ido, od en la Hispana pri Idala temi, al inter-retala postobuxo: idosocietohispana@yahoo.com. Adavane! havos irgakaze la yuro publikigar la sendit artikli o ne publikigar oli. Adavane! esas gratuita revuo, do Adavane! nulakaze pagos por artikli o verki sendita por publikigo, nam irgu ya aceptas sendar oli gratuite. Anke la redakteri multe prizus vua kritiki e sugestii.

Idala ret-pagini da Hispaniani

<http://es.geocities.com/kanaria1973>
<http://es.geocities.com/krayono>
<http://es.geocities.com/lamashino>
<http://usuarios.lycos.es/novajeti>

da Adrián Pastrana, ISH-ano.
 da Fernando Tejón, ISH-ano.
 da José Miguel López, ISH-ano.
 da Antonio Padilla, ISH-ano.

Kontenajo di la numero 3

Frontispico.....	1	Nova membro dil ISH.....	7
Adavane.....	2	Kelka vorti pri Antonio Padilla.....	7
Kunlaborez.....	2	Matematikalaji.....	8
Idala ret-pagini da Hispaniani.....	2	La Hinduismo.....	9
Kontenajo di la numero 3.....	2	Kelka vorti pri Carmelo Mico.....	12
Kartuno.....	2	Gramatiko.....	13
L'origino dil shako.....	3	La ludeyo.....	14
Bazala tekniki di artificala inteligenteso	4	Literaturo.....	15
		Adio!.....	17

Kartuno



L'origino dil shako

En l'unesma duimo dil XVIII yarcento on enkorpigis bela virgino a la Hinduana mitologio, di qua komiso esis esonta komparebla nur a ti qui agis la famoza filiini di Zeus e Mnemosina.

Oi esas Caissa, muzo dil shako, qua de lore inspiras la maxim fantastika kombinaji a la shako-ludisti dil mondo, por qui el diktis lia dekalogo.



IMPERI DA CAISSA

Preferar la shako kam la cetera ludi.
 Propagar lua vertui
 Meditar bone ante exekutar evento
 Ne jenar a l'adverso
 Esar diskreta regardemo
 Savar perdar elegante
 Ne violentar la shako-peci nek la planko
 Ne livar la konkurenci
 Respektar sportale la Regularo dil ludo
 Krear amikeso kun la shako

Caissa rakontas ke, ante la sugestiva predikaji dil sajo Sidharta, habitis en la lontana rejio di Magadha, en la misterioza India, rejido nomosata Sirham, famoza pro lua senlimita superbeso.

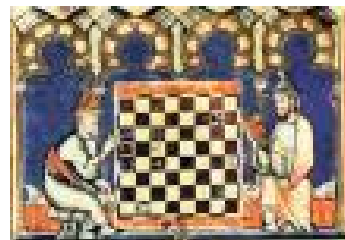
Certena dio, lua preceptoro, la brahman Sissa, volante pacigar la rejala superbeso, imaginis ludo ube existus rejo qua, malgre esar la chefa elemento, povus facar nulo sen la kunlaboro di sua submisiti.

Tale esis quale on inventis la shako e la rejido prizis la ludo tante kam ofris a sua mastro omno to quon lu dezirus. La brahman Sissa volis donar leciono a sua suvereno pro la nova demonstro de superbeso e solicitis un grano de frumento por l'unesma fako dil planko, du grani por la duesma, quar por la triesma, ok por la quaresma e tale pluse til la sisadek-e-quaresma fako, lasta dil fako, e recevor omna grani kune.

Co semblis a la rejido modestega prego e imperis kompletar al brahman; ma pos executir la operaci lu tre astonante verifikis ke satisfacar sua promiso esis neposibla, nam la rezultanta quanteso esis 18.446.744.073.709.551.615 grani de frumento ed por productor tala quanteso on bezonos semar la tota Tero sepadek-e-sisfoye e habilitar por graneyi dekamil urbi.

La esprito dil brahman fine vinkis la fiereso dil rejido.

« Per ca simpla e kurioza maniero- finas dicante Caissa- naskis la nobla ludo dil shako qua, sub mea tutelato, konquestabas la kin parti di la Tero »



Tradukita da Adrián Pastrana, I.S.H.-ano, de la verko "Vademecum del ajedrez".

Bazala tekniki di artificiala inteligenteso.

La cienco-fiktiva ulafoye transportas ni a futura mondi habitanta da inteligentega roboti, qui esas kapabla rezolvar la maxim komplikata problemi e vivar sen diferi kun la homaro. Ma, kad omna ca futuro esos certa? Nulu savas lo. Forsan nultempe ni vidos la kompleksa artificaji qui aparas en "Blade Runner", ma cadie, ni ja konstruktas roboti quale "Asimo", olqua esis cienco-fiktiva ula yari ante nun. Ka la roboti duos evolucionante dum multa tempo?

Ca esas desfacila questioni, tamen, ni ja bone saveskas quale la futura roboti funcionos. Aktuale existas multa mashini qui simulas la inteligenteso suceses. En ula konkreta taski per tanta suceso, ke ni ne povas distingiar la homala inteligenteso de la artificiala inteligenteso. Exemple, ka ne esas inteligenta la mikra mashini ludiva shako?

Tamen, ca mashineto, tre inteligenta por ludar shako, nultempe povos konsilar ni prenar la parapluvo kande pluvas, simple pro ke olu ne esas programata por to. Do, komputilo kapabla lernar irga tasko sen riprogramesar, esas la skopo di la artificiala intelegenteso dum la nexta yari. Aktuale, la inteligenta programi destinanta a rezolvar konkreta taski esas tre evolucionita, ma la artificiala inteligenteso por generala skopi ankore esas en experimentalala fazo.

Multi pensas ke ca komputili, komplete inteligenta, konstrukesos segun la aktuala tekniki por rezolvar konkreta problemi. La maxim importanta avanci sucesis til nun, kombininte omna konocita tekniki: sistemo por la artificiala vido, altra sistemo por adoptar decidi, edc.

Aktuale existas plura manieri por inteligentizar mashini. Ula ek ca tekniki esas plu rekomendebla por ula taski, kontre ke altra tekniki povus esar plu utila por altra taski. Ma nulkaze, la tekniki esas nekconciliebla. Hike, ni vidos uli ek ca sistemi por simular intelegenteso en mashini.

Sistemi por la reprezento dil konoco

Ca sistemi komprenas la koncepto di inteligenteso kom depozeyo di fakti qui povas exploresar por atingar konkluzi. On reprezentas per simpla linguo la fakti konocata e la reguli valida por inferir korekta konkluzi.

La depozeyo di konocaji nomesas "Bazo de fakti" e la sistemo por atingar konkluzi, "MOTORO di inferuri". Kande on volas konstruktas inteligenta sistemo per ca tekniko, unesme bezonesas definir korekte la motoro di inferuri. Exemple, se ni konstruktas sistemo kapabla diagnozar maladesi, ni devas skribar la reguli qui definas tala maladesi:

- Se korpala temperaturo esas plu granda kam 37 °C, ma plu mikra kam 40 °C, lore la malado havas febro.
- Se korpala temperaturo esas plu granda kam 40 °C, lore la malado havas tre granda febro.
- Se la malado havas febro ed doloras ye la guturo, lore lu havas katarreto
- Se la malado havas tre granda febro, lore lu havas posibla infekteso
- .
- .

Tale, kun la helpo di medicinala experto, ni definos omna reguli utila por diagnozar irga maladeso. Kande la motoro di inferuri esas komplete, ni skribos la simptomi dil malado quan ni diagnozos. Ca simptomi formacos la bazo di fakti:

- Korporala temperaturo = 38 °C
- lu doloras ye la guturo

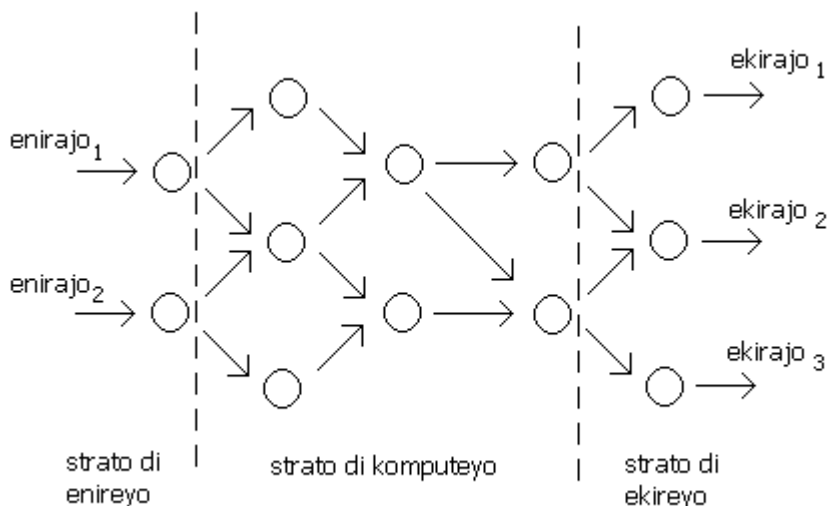
En ca exemplo, la "inteligenta" sistemo respondos ke la malado havas simpla katareto segun la reguli remarkas. Tale, singla malado bezonas nova bazo di fakti.

Co esas tre facila sistemo por simular inteligenteso, ma ol povus kreskar til kontenar mili de reguli. Generale, ca sistemi nomesas "Experta sistemi", pro ke li simulas la agi quin experto facus por atingar la konkluzo. La experta sistemi esas tre utila en diagnozuri-programaro: Maledesi, avarii, edc.

Reti de neuroni

Ca tekniko esas radikale diferanta a la tekniki reprezentanta la konoco. Hike, on imitas lejere la funkcio di homala nervaro. Existas reto de elementi nomesanta "artificiala neuroni" qui kande esas izolita, havas mikra kapableso por komputar, ma kunjuntite, li divenas aspektar inteligenta.

La formo di la reto esas tre importanta. Por singla sistemo esas rekomendebla strukturo e diferanta nombro di neuroni. Normale, existas ula neuroni qui recevas la eniraji, altra neuroni traktas la informeso, e finale, esas neuroni qui donas inteligenta ekiraji.



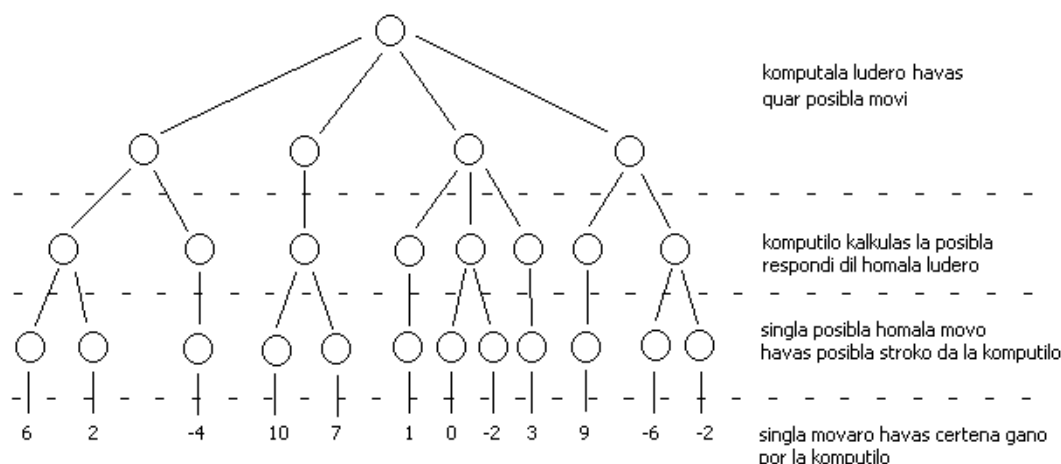
Singla artificiala neuroni savas quale facar simpla operaci ye la eniraji por produktar la ekiraji. Ca operaci definasas per konstanti. Komencale, ca konstanti havas valori qui devas ajustesor da la konstruktero di la reto. Ca ajusto on facas per proceso per olqua, la neuroni lernas prokurar inteligenta ekiraji. Unesme onu preparas ampla enirajaro kun olua korespondanta ekiraji ed on ajustas la konstanti di la neuroni, tale ke ye singla enirajo, la reto sempre atingas la korekta ekirajo. Cainstante, la reto ja esas preparata por uzesor. Kande ol recivos irga enirajo, la reto kalkulos la korekta ekirajo, aspektante inteligenta.

La neuroni-reti esas tre utila por facar sistemi di artificiala vido, rikonoco di formi, edc.

Algoritmi por serchar solvuri

Ca esas tekniko tre uzata por simular artificiala inteligenteso en komputala versioni di ludi quale shako, karto-ludi, edc. La skopo esas analizar rapide omna posibla movi por selektor la maxim bona stroko.

Exemple, dum shako-partio kontre komputilo, kande la automatala ludero devas facar movo, interne la komputilo kalkulas omna posibla movi quin ol povas facor. Pose, kalkulas omna posibla respondi dil homala adverso por singla movo. Nove, itere on kalkulas la posibla stroki por la posibla movi kalkulita antee. E tale pluse til atingor nombro di movi predeterminita dum ke arboro-strukturo kontenanta omna posibla stroki konstruktesas interne.



Singla posibla movo havas certena gano o domajo por singla ludero, qua enuncesas per nombro. Do, cakaze, la inteligenta tasko esas serchor en la arboro-strukturo la maxim bona movaro, konsiderante ke per singla movo, komputilo e homo esforcos alterne por obtenar lua maxim posibla benefico.

Konstruktor ed esploror ca arboro-strukturo esas tre laboroza tasko inkluze por la moderna komputili. Ye ludi quale shako, la varieso di movi esas tam ampla, ke la arboro-strukturo por previdor quar or kin stroki esas grandega. Pro co, la vera artificiala inteligenteso konsistas en explorar inteligente la arboro. Existas algoritmi tre rapida por explorar ca arboro sen analizar ol branchope. Tale, la komputilo povas previdar plu multa movi ed povas aspektar plu inteligenta.

Konkluzi

En ca pagini, nur ni vidis la bazala tekniki por simular la inteligenteso. Ma, pro esar bazala, on ne darfis dicar ke ca tekniki ne esas potenta. Multa sistemi funcionanta aktuale, uzas direte ca tekniki.

Tamen, co ne esas la unika metodi. Existas linei di inquesto tre interesanta, qui ja ofris ula rezulti. Exemple, la matida logico ("fuzzy logic" en la Angla od "lógica borrosa" en

la Hispana) ampligas la tradicionala logico tale ke, ne existas nur la vereso e la nevereso, ma ke existas anke gradi di certeso.

Altra tekniko tre interesanta esas la genetikala algoritmi quankam ol esas tekniko por solvar ula tipi di problemi. Per ol, la posibla solvuri dil problemo traktesas en sama maniero kam la naturo evolucionizas a la vivo-enti: La minim bona solvuri eskartesas e la ceteri evolucionas til atingar la maxim bona solvuro posibla.

Quale on povas vidar, la artificiala inteligenteso reale esas unionuro di plura tekniki. Nur olia futura developo determinos quanta vereso esas en la ciencia-fiktiva filmi quin ni spektas aktuale.

Da Antonio Padilla, I.S.H.-ano.

Nova membro dil Ido-Societo Hispana

Sioro Antonio Padilla aceptesis kom nova membro dil Ido-Societo Hispana segun la Statuti dil Societo (Adavane! numero 1).

Signatas: La direktanta Komitato dil Ido-Societo Hispana.

Kelka vorti pri Antonio Padilla

Kustumale me observas ke ula ek la nova interesati pri Idolinguo eniras Idala forumi e vice lerneskar nia internaciona linguo, li audacas docar la cetera samideani pri lua "eclanta" idei, to esas, pri quale chanjor artikli, vorti, sufixi, pluralo-desinenci, edc Evidente li tote ne sucesas nam Ido ya esas stabila linguo. Me tote desprizas ta chanjemi, vera chanjiki, qui kreas nulo e simple deziras destruktar la laboro ja facita cent yari ante nun da savozis e distraktar ni del omnadiala laboro Idala.

Malgre ke en prati esas multa herbachi, samatempe esas ula flori qui bonodoras. Antonio Padilla esas floro sur la Ido-prato, nek herbacho. Ilu eniris Idia nulakaze intencante docar al altri lua idei pri fola linguala-chanji, ma simple por lernar e laborar singladie, exemple per la ret-pagino "Novajeti" e per sendar publikiginda artikli ad Adavane!.

Maxim fortuneze ilu sendis prego al Ido-Societo Hispana (ISH) por divenar nova membro segun la statuti dil societo (Lektez: Adavane! numero 1) . Ilu ya aceptesis oficale kom nova ISH-ano de la triesma di Mayo 2003, publikigo-dato dil oficiala organo dil Ido-Societo Hispana qua inkluzas lua membreso.

Semblas a me ke Ido sucesas diope en Hispania. Ma, pro quo eventas olu? Wilhelm Ostwald skribis: *Disipez nul energio, profitez olu!* Vi jus lektis lo.

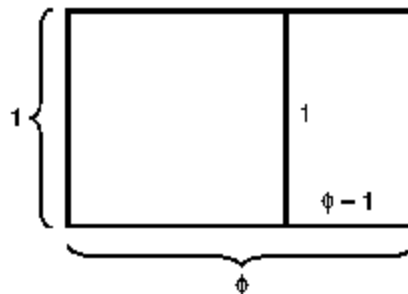
Opiniono-artiklo da Fernando Tejón, I.S.H.-ano.

Matematikalaji: La or-numero e la Fibonacci-serio

Yen tre importanta numero por la matematiko ma anke por la estetiko. Olu esas Φ .

$$\Phi = \frac{1 + \sqrt{5}}{2} = 1,61803398\dots$$

La anciena Greki uzis ca numero plurafeye en arkitekturo ye or-rektanguli, to esas, rektanguli di qui la maxim granda latero havas longitudo olqua esas Φ -foye la longitudo di la mikra latero. Exemple la sulo di la Partenon esas or-rektangulo; ma anke onu trovas ne desfacile or-rektanguli en plura templi, pikturi, fotografuri, edc. La or-rektanguli aspektas bela ed armonioza por nia okuli.



Singla or-rektangulo povas dividersar per lineo ye quadrato e rektangulo qua itere esas ora. Voluntez observar la adjuntita desegnuro. To havas importanta matematikala signifikio: la decimala parto di Φ esas la sama kam la decimala parto di $1/\Phi$.

$$\frac{1}{\Phi} = \frac{\Phi - 1}{1} \quad \text{to esas} \quad \Phi = 1 + \frac{1}{\Phi}$$

Altralatere anke onu povas skribar irga numero kom katen-fraciono:

$$x = a_0 + \frac{1}{a_1 + \frac{1}{a_2 + \frac{1}{a_3 + \dots}}} = [a_0; a_1, a_2, a_3, \dots] \quad \Phi = 1 + \frac{1}{1 + \frac{1}{1 + \frac{1}{1 + \dots}}} = [1; 1, 1, 1, \dots]$$

La katen-fraciono di la numero Φ esas tre simpla e reguloza. Forsan vi opinionas ke esas tro komplikata maniero por skribar numeri uzar la katen-fracioni, ma olu esas tote konvenanta por certena operaci. Exemple, per decimala sistemo tre facile onu povas dividir o multiplikar por 10 simple per movar la decimala komo, ma desfacile onu kalkulas la inversa numero de altro; per katen-fracioni to esas facilega laboro: de la numero $x = [a_0; a_1, a_2, a_3, \dots]$ onu kalkulas $1/x = [0; a_0, a_1, a_2, \dots]$.

Anke onu povas obtenar la or-numero de famoza serio, la Fibonacci-numeri. La unesma numero di la serio esas 1, anke esas 1 la duesma, ma de la triesma, singla numero di la serio obtenesas simple per sumar le du antea. Yen ula numeri di ca serio:

$$1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89, \dots$$

Dividez un ek la numeri di la serio por la antea, la quociento proximigas Φ . La proximesko esas plu bona per dividir granda numeri dil serio. Exemple $F_6/F_5 = 8/5 = 1,6$ (eroro: 1%) ma per dividir numeri plu granda di la serio, la eroro plumikreskos: $F_{11}/F_{10} = 89/55 = 1,6181818\dots$ (eroro: nur 0,009%).

La Fibonacci-numerin onu trovas en la naturo, en la arto, en la muziko... nam la matematiko ne esas abstraktajo ma vera realeso omnadiala irgaloke.

Da Fernando Tejón, I.S.H.-ano.

La Hinduismo

La Hinduismo esas la religio di 700.000.000 di homi en India e Nepal. Hinduismo esas la praktiko dil "Sanatana Dharma", qua volas dicar: la eterna fido. La bazo dil Hinduismo esas la respekto dil "Dharma" la kodexo dil vivo. La Hinduismo ne havas fondinto, do, irgu qua praktikas la kodexo dil vivo "Dharma" povas nomar su Hinduo.

La Santa Libri dil Hinduismo.

La Santa Libri dil Hinduismo esas:

1 - Le quar "Vedas":

-la Rig-veda -la Sama-veda -la Yajur-veda -la Atharva-veda.

Le Vedas konsistas:

1. ek himni a la Dei e Deini ica seciono esas nomata "Samhita";
2. ek la signifiko di la himni (Brahmana);
3. ek la interpretadi (Aranyakas);
4. ek la metafizikala dialogi (Vedanta o Upanishad).

La Upanishad klarigas la spiritala esenco di le Vedas e li trovesas ye la fino di le Vedas. La nombro di le Upanishad esas 1.180, inter qui le maxim grava esas:

- | | |
|-----------------------|-------------------------------|
| 1. Isha Upanishad | 7. Taittiriya Upanishad |
| 2. Kena Upanishad | 8. Aitareya Upanishad |
| 3. Katha Upanishad | 9. Chandogya Upanishad |
| 4. Prasna Upanishad | 10. Shvetashvatara Upanishad |
| 5. Mundaka Upanishad | 11. Brihadacharyas Upanishad. |
| 6. Mandukya Upanishad | ... |

2) La "Vedangas" e la "Upavedas" esas anke altra Santa Libri dil Hinduismo, li esas teksti, qui augmentas la antee dicita Vedas. Existas sis Vedangas: Siksa, Jyotisha, Kalpa, Niruti, Candas e Vyakarana. Jyotisha (pri astrologio) esas la maxim famoza inter li. La "Kalpa" parolas pri ritualeso. La "Upavedas" esas kin: Artha, Dhanur, Sthapatya, Gandara e Ayur-veda. La "Ayur-veda" esas la temo pri l'arto di la medicino.

3) La "Agamas".

La "Agamas" parolas pri rituali por l'adorado di la Deuli e Deini. Oli esas kin ed oli traktas pri l'adorado di Ganesha, Shakti, Surya, Shiva e Vishnu.

4) La du epikaji "Ramayana" e "Mahabharata". Li traktas pri du inkarneski di la Siniro Vishnu, sub la formi di "Rama" e "Krishna". Ramayana esis skribita da Valmiki e la Mahabharata da la Sajulo Vyasa.

5) La "Puranas", qui esas morala rakonti.

La Santa Linguo dil Hinduismo.

La santa linguo dil Hinduismo esas la "sanskrita linguo", parolata ye la 2000 a.K. en India. La signifikio dil vorto "Sanskrit" esas: perfekta, perlaborita linguo. Ol esas la linguo di le "Vedas" e di omna Santa Libro ed anke di le "Mantras" (Paroli di forteso). De ica santa linguo evoluciois multa lingui parolata en India e Bangladesh: Hindua, Bengala, Maratha, Gujarata, Nepala (parolata en Nepal) e Sinhala (parolata en Shri Lanka). Grava esas la komuna vorti inter la Sanskrita linguo, la Latina linguo, la Greka linguo e la Lituana linguo.

La Dei dil Hinduismo

La Hinduismo esas religio kun diversa Deuli e Deini. Tri esas la Dei, qui guvernas la mondo: Brahma: la kreinto, Vishnu: la prezervanto e Shiva: la destruktanto.



La Deo Vishnu exekutas la tasko prezervar la mondo per Sua inkarnesko aden multa formi ye tempi di krizo. La tri Deuli, qui guvernas la mondo, havas spozini, qui esas Deini. La spozino di Brahma esas Sarasvati, Deino di la konoco. La spozino di Vishnu esas Lakshmi, Deino di la richeso e di la prosperado. La spozino di Shiva esas Parvati, qua esas adorita kom Kali o Durga.

Existas anke altra Deuli e Deini, exemple: Ganesh, qua havas la kapo di elefanto ed il esas la filiulo di Shiva e di Parvati. Hanuman, qua esas simio, Surya: Deo dil suno, Ganga Ma: Deino dil rivero, Samudra: Deo dil maro, Indra (lat. Imber) Rejo dil Dei, Prithvi: Deino dil tero, Shakti: Deino dil forteso, Agni (lat. ignis), Varuna (gr. ouranós).etc. Segun la Hinduala maniero la Deini esas nomata "Ma" quo volas dicar: matro. Ula Dei havas plu kam un nomo. Shiva esas anke nomata "Shankar" , "Mahadev" , "Natraj", "Mahesh" e multa altra nomi. Ganesh esas anke nomata "Ganpati".

La inkarneski di Vishnu (Avatar).

La Siniro Vishnu inkarneskis 9-foyi por la prezervado dil mondo e singlafoye Il havis diferanta formi, qui esas adorata kom Dei.

1. En la unesma inkarnesko Il aparas kom fisho nomata "Matsya" por konvinkar Manu kolektar uceli, animala e planti ed irar aden navo kun li. Pose inundado destruktis omno e la nova homaro komencis de Manu.

2. En la duesma inkarnesko Il aparas kom tortugo nomata "Kurma", qua helpis la Dei e la Ne-dei, por transformacar l'oceano di lakto aden butro. Itan oceanon Il posedis en Sua deala tresori.
3. En la triesma inkarnesko Il esas "Varaha" la aprulo, qua uzis olua dentegi por surlevigi la Tero, qua esis sinkita en la maro.
4. En la quaresma inkarnesko, Il aparas kom "Narasimha", mixuro inter "homo-leono". Il aparis per ica formo por ocidar demono, quan nek homo nek animalo povis ocidar.
5. En la kinesma inkarnesko, Il aparas kom nano, nomata "Vamana". Li suplikis la demono, qua guvernis la tri mondi, donar a Lu Tero, quan kovras lua pedo trifoye . La demono konsentis e Vamana transformacesis a giganto ed Ilua pedo kovris la tota tri mondi.
6. En la sisesma inkarnesko, Il aparas kom sacerdote, nomata "Parashurama". Il esis neperforta sacerdote, qua prenis la hakilo por ocidar la militisti qui minacis la homala raso.
7. En la sepesma inkarnesko, Il aparas kom "Rama" kun Sua spozino "Sita". La tota rakonto pri Rama esas kontenita en la epikajo "Ramayana", en qua esas rakontita quale Lu ocidis la demono Ravan.
8. En la okesma inkarnesko, Il aparas kom Krishna, kun Sua spozino Radharani. Il helpas le Pandava kontre le Kaurava. Hike esas la "Mahabharata" la epikajo en qua la historio trovasas. La Siniro Krishna parolas kun Arjuna en la mezo dil bataliagro. La kontenaji di ica diskutado inter Krishna e Arjuna konstituacas la Santa Libro "Bhagavad Gita", qua esas konsiderita la Biblio di la Hinduismo.
9. En la nonesma inkarnesko, Il esas "Buddha", la fondinto di la "Budhismo".
10. En la dekesma inkarnesko, Il aparos kom "Kalki", kavalkero sur blanka kavalo venanta de la maro por destruktar lo mala sur la Tero.

To eventos kande la mondo esos en la kompleta kaoso. Relate ad Elua spozulo Vishnu, anke Lakshmi sequas Elua spozulo en la terala inkarneski (avatar). En la kazo di Vamana, El esis ye la formo di "Padma", e kande Vishnu havis la formo di "Parashurama" El havis la formo di "Dharani". En la formo di "Rama" El sequas Vishnu kom "Sita" ed en la formo di "Krishna" El inkarneskas kom "Radharani".

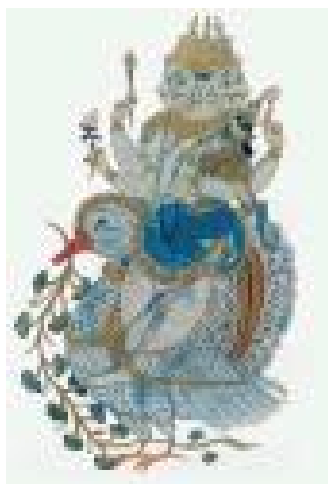
La lego di la "Karma" (ago)

Bazala koncepto dil Hinduismo esas la lego dil "Karma", sankrita vorto, qua signifikas: ago. Ica koncepto esas strikte ligita kun la lego di la migrado dil anmo. La existo dil anmo ne esas limitizita a singla korpo, ma pos la morto la anmo migras ad altra korpo e to eventis ed eventos por sempre. Quale dicas Siniro Krishna en la "Bhagavad Gita": " Nultempe existis tempo, ye qua Me, Tu, o ica Reji ne existis e ni ne cesos existir ye la futuro." (Bhagavad Gita: 2,12).

To volas dicar ke la anmo (atman) esas eterna e kovris, kovras e kovros sempre nova korpi segun la agi, bona o mala, quin ol facis sur la Tero. Bona agi en la antea vivo signifikas bona korpo e bona vivo en la nuna existo, mala agi kontree signifikas mala korpo, mala vivo e korpo di sufrado. To signifikas la puniso pro la pasinta peki, quin ni trovas en nia nuna vivo ed en nia nuna korpo. La libereso de ica ciklo di morto e rinasko esas nomata "moksha", sanskrita vorto, qua signifikas "libereso". La anmo (atman) qua atingas la stando di "moksha" iras a la cielo e ne plu retrovenas a la Tero por nova riinkarneski. To ne volas dicar ke la anmo vivos en la cielo, nur per spiritala vivo. Irar a la cielo povas anke signifkar: finar la ciklo dil terala inkarneski e meritar nova vivo en altra materiala mondo plu alta kam la Tero, ube la vivo esas plu joyoza kam doloroza, e

ube existas materiala joyi, qui sur la Tero ne existas. En la Hinduismo la koncepto di "mondo" ne esas limitizita a la Tero. Deo ne kreis nur la Tero, Il kreis nekontebbla mondi. Ca mondi, materiala e spiritala, mondi kreita e mondi destruktita, esis kreita por la joyo di la kreiti; e to esas la ciklo di kreado, prezervado e destruktado... qua iras adavane eterne. La anmi iras ne nur de korpo a korpo (migrado) ma anke de mondo a mondo. Pro ke la vivo dil anmo ne havas fino.

Da Carmelo Mico.



Kelka vorti pri Carmelo Mico

De la triesma numero di Adavane! qua vu ipsa nunstante lektas, ca revuo divenis ye internaciona revuo nam samideani ne Hispana sendas artikli por publikigo. En la unesma numero ula artikli skribesis en la Hispana, en la duesma numero la tota artiklaro skribesis en Idolinguo, ed en ca numero un ek la artikli skribesis da ne Hispano, da sioro Carmelo Mico.

Carmelo Mico, nova kunlaboranto por Adavane!, til nun kunlaborabas por redaktar ed editar la Idala revuo Ido-Saluto. Me ne savas kad ilu duros la laboro en Ido-Saluto, ma irgakaze ilua artikli esos bonveni en Adavane! sendubite. Lua kunlaboron me deziras gratitudar totkordie. Me esas tote certa ke la kunlaboro da Carmelo en Adavane! esos tre multe profitoza por omni.

Altralatere me deziras dicar ke me deziras la maxim granda suceso por omna revui, buletini e kayereti Idala: Progreso, Kuriero Internaciona, Ido-Saluto, Ido-vivo, La kordiego e kompreneble Adavane! ed Astronomiala kayereto. Nulakaze Idala revuo devus desaparar pro desfacilaji, tote kontree altra nova edituri esus bonvena che Idia. Kurajo!

Opiniono-artiklo da Fernando Tejón, I.S.H.-ano.

La ludeyo

1- Literi mixita.

Voluntez serchar la nomi di dek planeti o planeteti olqui orbitagas cirkum la suno. Yen exemplo: a1-a7: SATURNO.

*	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
a	S	A	T	U	R	N	O	S	E	N
b	O	N	I	X	O	N	L	E	D	A
c	T	N	Z	C	O	L	I	O	R	R
d	U	I	A	T	E	M	I	V	O	X
e	R	E	U	R	G	R	E	O	N	S
f	N	L	T	A	U	N	E	J	U	U
g	P	I	E	K	E	V	O	S	T	N
h	E	T	R	R	O	K	O	A	P	O
i	T	E	O	S	R	A	M	T	E	R
j	M	I	S	O	R	O	B	A	N	O

2- La lasto pagos la drinkaji.



Quaradek e un ldisti siditesas sur quaradek e un numerizita stuli cirkum ronda tablo en Franca urbo Bagnoles de l'Orne por parolar pri Idala temi. Li drinkas dum la parolado plura saporoza e koldeta drinkaji, ma qua pagos oli?

Hans, qua esas sur la stulo numerizita kom 1, dicis:

“Me, kom Prezidanto, montros la solvo a vi, yen la metodo: Ne pagos la drinkajin qua esas sur la stulo 1 (me ipsa), nek sur la 4, nek sur la 7, nek sur la 10, edc, ma pagos la drinkajin qua esas sur la lasta selektita stulo”

Komprenende omni konkordas pri la propozo di la Prezidanto. Qua pagos la drinkaji ? Qua pagus kaze ke mirakloze renkontrus 158731 ldisti?

3- En la drinkerio.



Vino-vendisto havas granda botelo qua kontenas 16 litri de vino. Anke lu posedas du vakua boteli di qui kapaceso esas 11 e 6 litri. Ka lu povus havar 8 litri en la unesma botelo ed 8 litri en la duesma, per varsar la vino de un botelo aden altra la bezonata foyi por sucesar ye la skopo ?

4- La rekompenco.

Ka rekompenco simple por ludar? Yes, mikra rekompenco. Sendez en la linguo internaciona Ido la korekta solvuri di la tante desfacila problemi propozita en ca pagino a la ret-postobuxo di la Ido-Societo Hispana (videz ol en la pagino 2). Onu lotrios mikra donacajo inter qui sendos la korekta solvuri.

5- Pri la problemi di la numero 2.

Ula literi mixita: KAVALO a1-a6, HUNDO f8-b4, KATO b9-e6, HANO b8-e8, DINDO i2-e6, PORKO e9-a9, MUSO h5-e8, KOLOMBO a1-g7, MUSHO f2-b2, LOMBRIKO e3-j3, OTUSO c7-g7, ASNO a2-d5.

La spar-buxo misterioza: 100 moneti.

La du imaji: Kad ulu ne trovis la ok diferaji ?

Arivis aden la ret-postobuxo dil ISH plu kam dek milioni de mesaji kun la korekta solvuri, do selektar la donacajo-gananto esis desfacilega laboro. Malgre to Philippe Cloutier selektesis kom fortuneza premio-gananto. Ilu devos nekareeble sendar lua postala adreso a la ret-postobuxo dil ISH. Tam balde kam posible me sendos postale la donacajo.

Da Fernando Tejón, I.S.H.-ano.

Literaturo

1 - La pastoro, la aglo e la korvo. Fablo da Esopo.



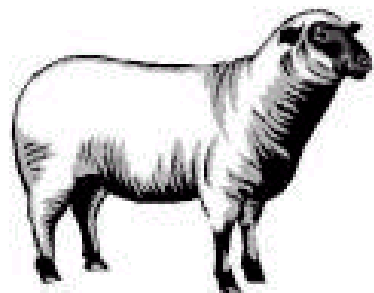
Olim flugant aglo venis de brancho di alta arboro por kaptar nedefensa mutoneto ek mutono-trupo. Malgre la aboyado dil hundi la ruzoza e samatempe fort aglo sucesis furto per lua granda ungli mortonta mutoneto olqua arivos til la aglo-nesto kom saporozza nutrivo.

Envidiema korvo, qua pensis ke lu esis la maxim forta ek la uceli, decidis imitar la aglo ma per chasar plu granda vildo. La envidiemo intencis chasar mutonulo, do samamaniere kam aglo facis antee lu anke lansis su de arboro-brancho por kaptar mutonulo.

Desfortunoze cakaze la pedi dil astonata korvo akrochis ye la bukloza mutonulo-lano, olqua esis por la korvo nedezirata kaptulo. Malgre ke la desesperata korvo plurafoye intencis desakrochar su la kaptita pedi de la lano dil mutonulo per forta ali-movadi lu nur obtenis akrochar su plu multe kam antee ye la lano.



La pastoro per posh-kultelo liberigis la korvo ek la lano-kaptulo ma samatempe lu sekis la plumi dil ali dil korvo. Camaniere la superba korvo divenis da la pastoro kom ludilo por lua pueri.



Kande la pueri dil pastoro vidis unesmafoye lua nova ludilo li questionis lua patro quala ucelo-klaso esis la nigra kaptulo. La patro respondis kun rideto sur lua vizajo:

- Por me lu esas simple korvo, ma lu opinionas ke lu ipsa esas aglo !

Etikala konkluzo:

Por imitar altri sucesoze unesme onu mustas posedar samatempe lua saveso.



Tradukita nevertope da Fernando Tejón, I.S.H.-ano.

2 - Poemo da Henry Jacob

SPEKTANTA DEL MONTO

Pensi vagas tra la kapo,
lenta-ritme me marchadas,
me direktas mea pazi
a la fora, alta monto
e de ibe me regardas
la stradeti e turmeti,
ube homi laboradas
e lamentas e disputas,
ube hasto regnas omno...

Sur la monto tranquilega,
ube nur la vento suflas
e la nubi pasas lente,
tranquilesa men eniras,
nula hasto, nul suciado.

Acensinte ica monto
la okuli su apertas,
komprenante la valoro
di la omnadia agi,
di disputi e diskuti
e di la homal meleo.

Nur la senrankora agi,
nur la bon intenci kreos
to quo esos aspirinda:

Kontenteso por la homi!

3 - Poemo da Pedro Marcilla, 1929.

INTERRUPTITA RAKONTO

Papa, me vol rakonteto:
dices ta dil mutoneto
falit aden profundajo
Kad ol subisis domajo?
Me kompatas lu, patreto!
Mea filio, tre joyoze,
repetas omnavespere
tala vorti, ed ardoroze
lu karezas me tenere
e kisas afecionoze.
Me, sua manuon presante
ed anke me lun kisante,
komencas lore rakonto:
Un foyo, iris saltante
un mutono tra la monto.
Yes, yes, papa, la mutono
dicas per nelauta tono
ma me duras naracar:
lu finabis pasturar
e kuris quale demono.
Yes, repetas mea infanto,
ma arivanta tal instanto,
lua voco plu febleskas
nam lu pokope dormeskas
e me livas la dormanto.
Kun ta granda feliceso,
me ambiicas nula richeso;
ma Deon me multe dankas
pro ke a me nultempe mankas
ta idilio de tenereso.

Adio!

La redakteri gratitudas la sendita e la sendota mesaji ed artikli dal afabla lekteri. Singla artiklo publikigita esas opiniono di sua auctoro, do por komento pri irga artiklo vi devus sendar mesajo a lu. Altralatere la komenti pri irgaspeca erori en Adavane! ya esos bonveni.

Til la quaresma numero, lektebla de la monato julio.



La redakteri.